

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen (AHOT) yleiset periaatteet

Itä-Suomen yliopiston tutkintosäännön 38§ mukaan rehtori päättää aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen yleisistä periaatteista. Tämä päätös korvaa akateemisen rehtorin aiemmat päätökset AHOT-toimintatavoista Itä-Suomen yliopistossa (Dnrot 861/12.00.00.00/2010 ja 1052/12.01.02.04/2012).

Taustaksi

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisella ja tunnustamisella (AHOT) tarkoitetaan menettelyjä, joilla opiskelijan aiempi osaaminen voidaan arvioida ja hyväksyä osana opintoja. Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen tarkoituksena on, että opiskelija voi lukea hyväksyen opintoja, joiden osaamistavoitteet hän voi osoittaa hallitsevansa korkeakoulun määrittelemällä tavalla. Osaaminen voi olla syntynyt aiempien opintojen myötä tai olla muutoin hankittua.

Yliopistolaissa (558/2009) ja valtioneuvoston asetuksessa yliopistojen tutkinnoista (794/2004) opintojen ja muun osaamisen hyväksi luvusta säädetään, että: ”Opiskelija saa tutkintoa suorittaessaan yliopiston päätöksen mukaan lukea hyväkseen muussa kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa taikka muussa oppilaitoksessa suorittamia opintoja sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja muilla samantasoisilla opinnoilla. Opiskelija saa yliopiston päätöksen mukaan lukea hyväkseen sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja myös muulla tavoin osoitetulla osaamisella.”

Itä-Suomen yliopiston tutkintosäännössä on säädetty opintojen hyväksi lukemisesta (27§, 38§, 51§, 54§). Dekaanin päätös muussa korkeakoulussa tai oppilaitoksessa suoritettujen opintojen tutkintoon sisällyttämisen periaatteista (UEF hallintojohtosääntö 12§, tutkintosääntö 38§).

Opetusministeriön työryhmäraportin (2007) suosituksen mukaan ”Aiemmin hankittua osaamista arvioidaan kahdessa vaiheessa: arvioitaessa korkeakouluun hakeneiden korkeakoulukelpoisuutta ja arvioitaessa opiskelemaan hyväksytyyn opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista” (OPM 2007:4).

Tämä päätös koskee opiskelemaan hyväksytyyn opiskelijan osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. AHOT-periaatteet koskevat soveltuvin osin myös avoimen yliopiston ja täydennyskoulutuksen opiskelijoita.

UEF AHOT-käsitteet

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen tarkoittaa eri menettelyjä, joilla opiskelijan osaaminen voidaan arvioida ja hyväksyä osana hänen opintojaan. **Tunnistamisella** tarkoitetaan osaamisen arviointia eri muodoissaan ja **tunnustamisella** menettelyjä, joilla aiemmin hankitun osaamisen perusteella opiskelijalle kirjataan opintosuoritus tai hyväksiluku. Opiskelijan osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen perustuu tutkinnon ja sen osien (opintokokonaisuuksien, opintojaksojen) osaamistavoitteisiin.

Hyväksilukemisella tarkoitetaan opiskelijan aiemmin suoritettujen opintojen, harjoittelun, työkokemuksen tai muun osaamisen hyväksymistä osaksi suoritettavaa tutkintoa, opintokokonaisuutta tai opintojaksoa. Hyväksilukeminen edellyttää, että hyväksiluettavat opinnot tai muuten hankittu osaaminen vastaavat tutkinnolle tai sen osille asetettuja osaamistavoitteita (tutkintosääntö 38§). Hyväksi lukemisen muotoja ovat sisällyttäminen ja korvaaminen.

Sisällyttämisellä tarkoitetaan muualla suoritetun opintojakson tai opintokokonaisuuden hyväksymistä tutkintoon sellaisenaan. Opintoihin sisällytettävien opintojen periaatteista päättää dekaani (UEF hallintojohtosääntö 12§, tutkintosääntö 38§). Mikäli aiemman suorituksen arvosana vastaa yliopiston arvosteluasteikkoa, voidaan myös arvosana kirjata sellaisenaan. Muussa tapauksessa arvosanamuunnoksia ei suositella, vaan sisällytettävät opinnot suositellaan arvosteltavaksi hyväksytyinä.

Korvaaminen tapahtuu korvattavaa opintojaksoa tai – kokonaisuutta osaamistavoitteiltaan vastaavan opintosuorituksen tai muun osaamisen perusteella. Mikäli aiemman suorituksen arvosana vastaa yliopiston arvosteluasteikkoa, voidaan myös arvosana kirjata sellaisenaan. Muussa tapauksessa arvosanamuunnoksia ei suositella, vaan korvattavat opinnot suositellaan arvosteltavaksi hyväksytyinä. Toisen kotimaisen kielen (ruotsi) kirjallinen ja suullinen taito kirjataan arvosanoilla "TT" tai "HT". Korvaamisen lisäksi opiskelijalta voidaan edellyttää korvaamatta jääneen opintojen osan suorittamista. Opintojen korvaamisesta päättää opintojakson opetuksesta vastaava yksikkö. Vastuuyksikkö voi delegoida päätöksenteon toiselle yksikölle.

AHOT-näytöllä opiskelija voi todentaa osaamisensa siten, että se voidaan arvioida. AHOT-näyttöä käytetään, kun hyväksi lukeminen korvaamismenettelyllä suoraan ei ole mahdollista tai osaamisen tunnustaminen muutoin edellyttää opiskelijan osaamisen erillistä arviointia, osaamisen näyttöä. AHOT-näyttö voi olla kirjallinen selvitys osaamisesta (portfolio työ- ja koulutustodistuksineen), haastattelu, testaus, tai muu osaamisen arviointi. AHOT-näytön arviointiin sovelletaan tutkintosäännön 32 § mukaisia arvosanoja. Hyväksytyyn AHOT-näytön tuloksena opiskelijalle kirjataan opintojakson tai sen osan suoritusmerkintä näytön suorituspäivämäärän mukaisesti. AHOT-näyttöjen arvioinnista vastaa opintojakson opetuksesta vastaava yksikkö.

AHOT -prosessi

AHOT-prosessi (Liite: prosessikuvaus) käynnistyy opiskelijan aloitteesta. Hyväksilukuprosessi käynnistyy opiskelijan kirjallisesta hakemuksesta. Yksikön päätöksellä opiskelijalla on mahdollisuus käyttää hakemiseen myös UEF opiskelijasähköpostia (tunnus muotoa: xx.xx@student.uef.fi) ja sähköistä hakemusta. Avoimen yliopiston ja täydennyskoulutuksen osalta osaamisen tunnustamista ja tunnustamista voi hakea opiskelija, jolla on voimassa oleva opinto-oikeus niihin opintoihin, joita hakemus koskee. Opiskelijalla on oikeus muutoksenhakuun päätöksestä (tutkintosääntö 51§).

Tunnustettavan osaamisen taso ja laajuus

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen perustuu opiskelijan osaamisen ja tutkinnon tai sen osalle asetettujen osaamistavoitteiden vastaavuuteen. Kuitenkaan kokonaista tutkintoa ei voi myöntää hyväksilukumenettelyllä. Osaamisen tunnustamisessa ja tunnustamisessa on var-

mistettava, että tutkinnon tuottama ammatillinen pätevyys ei vaarannu. Opintojen tunnustamisen tason ja laajuuden osalta opetuksesta vastaavia yksiköitä suositellaan seuraamaan kansallisia ja kansainvälisiä käytäntöjä sekä tieteen- ja koulutusalaakohtaisia suosituksia ja periaatteita.

Opiskelijan aiemmin suorittamien tutkintojen osana muodostunutta osaamista ja suoritettuja opintoja voidaan tunnustaa, mikäli osaaminen vastaa tasoltaan tutkinnon osaamistavoitteita. Kuitenkaan alemman korkeakoulututkinnon osana suoritettuja opintoja ei voida hyväksi lukea ylempään tutkintoon, poikkeuksena vanhan tutkintoasetuksen mukaiset kandidaatin tutkinnot.

Tunnustettavien opintojen vanheneminen

Tutkintosäännön 23 § mukaan tiedekuntaneuvosto päättää perusteista, joiden mukaan opiskelija suorittamat opinnot vanhenevat. Aiemmin suoritettujen tutkintovaatimusten mukaiset kielopinnot eivät vanhene.

Päätös, kirjaaminen opintorekisteriin, muutoksenhaku ja opiskelijan ohjaus

Hyväksytty AHOT-näyttö kirjataan opintorekisteriin opintosuorituksena. Hyväksilukemisesta annetaan opiskelijalle tiedoksi kuukauden kuluessa päätös, jonka perusteella hyväksiluku kirjataan opintorekisteriin sisällytettynä tai korvattuna opintona. Opiskelijan suostumuksella päätös voidaan antaa sähköisesti. Päätöksen yhteydessä opiskelijalle ilmoitetaan oikeudesta hakea muutosta päätökseen tutkintosäännön 51§ mukaisesti. Opinto- ja opetuspalvelut antaa tarkentavat ohjeet opintorekisteriin kirjaamisesta.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta osaamisensa tunnistamisen ja tunnustamiseen. AHOT-prosessin tulee kytkeytyä opiskelijan ohjaukseen (esim. HOPS) siten, että päätöksen vaikutukset opintoihin voidaan huomioida.

Avoimissa oppimisympäristöissä (esim. Massive Open Online Courses - MOOC) suoritettujen opintojen hyväksi lukeminen

Mikäli opiskelijan avoimissa oppimisympäristöissä hankkima osaaminen vastaa tutkinnolle ja sen osille asetettuja osaamistavoitteita, voidaan tunnustaminen toteuttaa opintojen hyväksilukuna. Opiskelijalta voidaan tarvittaessa edellyttää AHOT-näyttöä.

Osaamisen arvioijalla ja päätöksen tekijällä tulee olla mahdollisuus tutustua tunnustettavien opintojen toteutukseen, sisältöön ja tasoon ennen päätöksen tekemistä. Lisäksi suositellaan, että opiskelijat varmistavat opintojen soveltuvuuden osaksi tutkintoaan etukäteen.

Hakemuksen ja päätöksen arkistointi

Itä-Suomen yliopiston arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti opintojen sisällyttämistä koskevien dekaanin päätösten säilyttämisvastuu on tiedekunnilla. Sisällyttämisen periaatteita koskevat dekaanin päätökset ovat julkisia.

Opintojen korvaavuuspäätökset arkistoidaan paperisina tai sähköisesti ja säilytetään kymmenen (10) vuotta tiedekunnassa tai yksiköissä. Opintosuorituksiin verrattavat korvaavuushakemukset ja –päätökset ovat salassa pidettäviä (perussuojaustaso).

Ohjeistuksen ja AHOT-käytäntöjen kehittäminen

Opinto- ja opetuspalvelut, tiedekunnat ja opetusta antavat yksiköt voivat antaa tarkentavia ohjeita osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteiden soveltamisesta ja käytännöistä. Opinto- ja opetuspalvelut vastaa prosessien yhteneväisyydestä ja kehittämisestä ja voi tehdä näihin periaatteisiin tarvittaessa teknisiä muutoksia.

Päätös tulee voimaan 1.8.2016 alkaen.

Lisätietoja antaa erikoissuunnittelija Tommi Haapaniemi, tommi.haapaniemi@uef.fi

Jaakko Puhakka
Akateeminen rehtori

LIITE 1: Itä-Suomen yliopiston AHOT-prosessi

Jakelu:
Tiedekunnat
Erillis- ja palvelulaitokset
Aducate
Opinto- ja opetuspalvelut

